

ČT 1, 13.12.2009

Otázky Václava Moravce - Rozpočtové hrátky

Václav MORAVEC, moderátor

7452 české koruny za 1 sekundu. Vidíte to sami, tak se v současnosti zrychluje dluh veřejných financí. Začínáme odpočítávat od začátku tohoto pořadu, o kolik se během jedné hodiny vysílací hodiny Otázek zvýšilo zadlužení nás všech. Pro zajímavost, na začátku letošního roku narůstaly veřejné dluhy o 5705 korun za sekundu. Teď tedy dosahují té zmíněné částky, kterou sami vidíte. 7452 korun za vteřinu jak vypočítal pro dnešní Otázky ekonom Aleš Michl. Pozvání do Otázek přijali ministr financí Eduard Janota, vítejte v České televizi, hezký dobrý den.

Eduard JANOTA, ministr financí

Hezký dobrý den.

Václav MORAVEC, moderátor

Exministr financí, poslanec Miroslav Kalousek, vítejte v České televizi, dobrý den.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Hezkou neděli, děkuji za pozvání.

Václav MORAVEC, moderátor

Bývalý premiér Miloš Zeman, hezký dobrý den.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Dobrý den.

Václav MORAVEC, moderátor

A také profesor ekonomie Jan Švejnar.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Dobrý den.

Václav MORAVEC, moderátor

Fischerova vláda ve svém programu slibovala státní rozpočet v roce letošním se schodkem 165 miliard korun, nakonec přesáhne přinejmenším hranici 175 miliard. Poslanci rozcupovali takzvaný Janotův úsporný balíček až na daně. Být na místě Eduarda Janoty, pánové, rezignovali byste na funkci ministra financí a prosím o jednoslovnou odpověď ano nebo ne pro úvod. Pane Zemane.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Ne, protože by tam mohl přijít někdo daleko horší.
Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Rozhodně ne, je hodně práce a ministr Janota to zvládne.

Václav MORAVEC, moderátor

A Miroslav Kalousek.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Kdybych byl politik ministr financí, tak bych rezignoval v tu chvíli, ale ministr financí úřednický Janota je v jiné pozici, má jinou odpovědnost a rozhodl se správně tak, jak se rozhodl.

Václav MORAVEC, moderátor

Eduarda Janotu čeká v pondělí jednání s premiérem Janem Fischerem. Nepředpokládám, že byste mi řekl, jestli budete rezignovat či nikoli.

Eduard JANOTA, ministr financí

Správně hádáte.

Václav MORAVEC, moderátor

A co možná námitka, že vše je ložené tak, že stejně rezignovat nebudete, protože jste slyšel i argumenty vašich tří spoludiskutérů?

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se, ta naše debata bude věčná. V první řadě tady nejde o politiku, tady jde o to, jestli, jestli má smysl a za jakých podmínek pokračovat coby ministr financí. Pokud bych opravdu usoudil, že situace je, je prostě špatná až tragická, tak jako taky bych nechtěl dělat, a promiňte ten termín, kašpara, byť, byť se to jmenuje vláda. Já mám zájem nějaký problémy řešit nebo minimálně je popsat, minimálně na ně upozornit. Zatím, zatím se mi podařilo to, že jsem je popsal, upozornil na ně, ale bohužel jaksi politici nevzali vážně. Myslím si, že experti ano, ale politici ne a to je prostě realita dnešních dnů.

Václav MORAVEC, moderátor

Nemyslíte ale, že i díky tomu jste právě za kašpara už od středy?

Eduard JANOTA, ministr financí

Jako to je množné, znova říkám mé rozhodnutí padne zítra a já bych nechtěl teďka v té debatě předjímat, předjímat záležitosti, protože mám schůzku s panem premiérem zítra domluvenou. A zcela určitě stejně jako on tak jako já jsem o těch věcech přemýšlel přes víkend a měl jsem na to dost času a klidu, takže uvidíme, co bude zítra.

Václav MORAVEC, moderátor

Ale vy už vnitřně rozhodnut jste, chápu-li to správně.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já nejsem vnitřně rozhodnut, protože znova zdůrazňuji, to bude o té debatě věcné, to nebude o tom, jestli já chci nebo nechci být prostě další 4 měsíce členem vlády jako ministr financí. Tam jde o to, jestli opravdu máme nějakou šanci nějakým způsobem rozumně, rozumně v oblasti financí vládnout. Zatím, zatím jsem, jsem skeptický, protože ty malé krůčky, které, které jsme chtěli udělat, se nepodařily. A tady nešlo o ty miliardy, jestli osm, devět nebo deset, tady šlo o princip, o nastavení určitého procesu ozdravení veřejných financí. O to, jestli je nebo není politická vůle se tím vážně zabývat a já jsem nabyl dojmu minulý týden, nebo tento týden ve sněmovně, že, že ta vůle moc není, že se prostě politikaři, že populismu je lepší než prostě realita a v tomto smyslu jsem opravdu prohrál a já to takhle vnímám.

Václav MORAVEC, moderátor

Není to tak, že současná vláda, pane Zemane, je pouze přihlížitelem rozvalu státních financí v Česku?

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Víte, já bych nepoužíval tak silné slovo, jako je rozval státních financí, protože tu změnu mezi původním vládním návrhem rozpočtu a mezi tím, co přijal parlament, můžeme hodnotit ze tří kritérií. To první je rozsah změny, druhé směr změny a třetí způsob provedení změny. Kdyby šlo jenom o rozsah změny, to je těch zhruba 12 miliard, tak si myslím, že je to tak trochu zbytečný povyk, protože 12 miliard je 1 procento z výdajů státního rozpočtu. Daleko horší je to s typem změny s jejím směřováním, protože ten státní rozpočet se ve výdajové struktuře přetáčí z investic do spotřeby a to je principiálně chyba, protože z krize se dostaneme investováním a nikoli, řekněme, spotřebními výdaji. No, a úplně nejhorší, pane Moravče, je podle mého názoru, způsob provedení té změny, protože si uvědomte, že když něco někomu přidáte, dejte tomu na tu spotřebu, tak někde musíte ubrat. A vy například uberete 1 miliardu důchodcům, třebaže ročně přibývá 30 až 40 tisíc nových starobních důchodců. No, a jestliže v listopadu, jak zněla vaše upoutávka, nebude na důchody, no, tak pak bude stát sanovat ty důchody a tím vzroste ten deficit, třebaže teď se tváříme, že deficit nevzroste. Když seberete další zhruba miliardu na dluhovou službu, tak se tváříte, že nemusíte splácet své dluhy, nebo že vám někdo sníží úroky, ač pravděpodobně opak bude pravdou. No, a konečně když seberete další miliardu na nemocenské, tak předstíráte, že v příštím roce budou lidé méně nemocní než dnes. Já, ač bývalý prognostik, bych si takovou prognózu nikdy nedovolil, takže bych shrnul, že způsob provedení té změny je buď dílem rozpočtového diletanta, nebo rozpočtového populisty, možná obojího.

Václav MORAVEC, moderátor

A proč by, proč by podle vás tedy vláda v této situaci rezignovat neměla?

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Protože, jak už jsem říkal, když jste se měl ptal na ministra Janotu, by na její místo mohl nastoupit ještě někdo daleko horší.

Václav MORAVEC, moderátor

Jane Švejnare, ta situace, když tedy nebudeme mluvit o rozvalu veřejných financí, ale úřednická vláda jasně přihlíží tomu nedobrému stavu veřejných financí, vzpomeňme, rok letošní měl skončit se schodkem 165 miliard a bude se pohybovat kolem 200 miliard korun.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Ano, podívejte se, já si myslím, že my mluvíme o miliardách, ale normálně lidi jako lidi přemýšlíme v korunách, stokorunách, tisícikorunách. Je lepší se podívat, jaké je to jako procento HDP. HDP je to, co vyrobíme, hodnota naší výroby za rok. Ten schodek měl být 5,3 procenta HDP, bude podle odhadů 5,7, to v celkovém měřítku zvláště, když se podíváme v kontextu jiných zemí, není tak tragické, jak média nám napovídají tento týden. Co je tragické a co je opravdu vážné, je ten trend, kdy vlastně od roku 1955 máme každý rok schodek veřejných financí a to i v letech, kdy naše ekonomika v posledním desetiletí rostla závratnou rychlostí. To je doba, kdy opravdu bychom měli mít přebytek, když ušetříme, abychom potom v době, jako je teď, v recesi, kdy opravdu jsou na tom lidé špatně a některé rodiny jsou na tom velmi špatně, abychom mohli popřípadě popustit trochu víc a všichni, včetně zahraničních investorů, by to viděli jako rozumnou hospodářskou politiku. De facto je rozumnější mít politiku, která není každý rok vyrovnaná a která optimalizuje tak, že v dobách špatných je určitý schodek a v dobách dobrých ale musí být přežitek. Vezměte si ještě ale například, vezměte si normálního člověka, když jsme mladí a když jsme staří, tak máme spotřebu, která je větší než náš výdělek, ale v době, kdy jsme opravdu výkonní ve středním věku, zase máme spotřebu, která je nižší než je náš výdělek, čili všichni jako jednotlivci optimalizujeme tímto způsobem během našeho života.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Když se chováme rozumně.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Když se chováme rozumně. A ten problém je tudíž v tom, že my se nechováme rozumně dlouhodobě, teď se soustředíme na jeden okamžik, to znamená tento rok, respektive rozpočet na příští rok, který sám o sobě není tak tragický, ale v tom kontextu a ten signál, který vysílá jak zde doma, tak do zahraničí, je bohužel tragický.

Václav MORAVEC, moderátor

Není svým způsobem odpovědností i Miroslava Kalouska, že k té tragičnosti v letech předchozích přispěl, když jako ministr financí podsekl příjmy státního rozpočtu, tedy za vás jako za ministra financí byl přijat Topolánkuv batoh, který snižoval daňovou výtěžnost Česka?

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Tak za prvé bylo by hrozně nefér, kdyby který kolik politik, který v minulosti dělal politiku, nepřiznal svůj díl odpovědnosti na stavu veřejných rozpočtů, protože je to samozřejmě dlouhodobý proces. Ten nevznikl v žádném konkrétním roce, ale to je prostě nějaký dlouhodobý trend, a všichni jak tu sedíme, kromě pana profesora samozřejmě, na tom, na tom neseme, na tom neseme nějaký svůj díl odpovědnosti. Za druhé, já bych velmi protestoval proti tomu, aby z toho stavu byla viněna úřednická vláda. Vezměme si ty proporce. 80 procent těch výdajů jsou dány zákony, úřednická vláda má potom těch zbytek 15 až 20 procent, kde se může pohybovat v těch nezákonech, v těch výdajích, které nejsou určeny ze zákona a tam já jsem si nevšiml žádné chyby, kterou ta vláda udělala. Všechno ostatní je v rukou zákonodárců, všechno ostatní je v rukou politiků.

Václav MORAVEC, moderátor

A teď ta odpověď na tu moji otázku?

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

A bohužel a bohužel.

Václav MORAVEC, moderátor

Že vy jste podsekl příjmy státního rozpočtu před ekonomickou krizí.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Já jsem, já jsem, prosím pěkně, nepodsekl příjmy, ale jenom ještě tuhle tu úvahu, protože si myslím, že je důležitá. Já bych chtěl zdůraznit to, co řekli oba dva mí předřečníci. S oběma totiž souhlasím, ten problém jsou ty důsledky, které to vyvolá. Ten první důsledek už bylo těch 5 miliard ve fondu dopravní infrastruktury, to nebylo 5 miliard na investice, to bylo 5 miliard, které se projedly dva dni předtím. A oproti tomu, oproti komunistickému návrhu byl jiný návrh, který bohužel o tři hlasy prohrál, protože levicová koalice, soc. dem., KSC a lidovci dali přednost tomu komunistickému návrhu projít dál, a to je ten signál, že prostě tady ta parlamentní většina šetřit nechce. A to je první důsledek. Druhý důsledek, až nebude na důchody koncem toku, jakože zcela jistě nebude, protože ten důchodový účet byl částečně vykraden, jakože nebude na nemocenskou a ten deficit se bude zvyšovat. A je to signál o tom, že nechceme dávat veřejné rozpočty dohromady. Co se týče oněch výtek podsekutím příjmům, tak v rámci toho zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů došlo ke snížení celkové daňové zátěže o 10 miliard. O 20 miliard klesly přímé daně a o 10 miliard se zvýšila zdanění spotřeby, což si myslím, že je správný trend, snižovat přímé, příjmovou daňovou zátěž a mírně zvyšovat daň ze spotřeby.

Václav MORAVEC, moderátor

Přesto o 10 miliard díky vám tam chybí.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Víte, upřímně řečeno, kdybych opravdu věděl, že bude krize tak hluboká, tak bych tu přímou daňovou zátěž navrhl snížit ještě víc. Vedle toho bych samozřejmě se snažil snížit výdaje. Kdybych, kdybych tušil.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

To je úplně barbarství.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Kdybych tušil rozsah a hloubku té krize, navrhoval bych ještě větší snížení přímého zdanění, samozřejmě oproti tomu nemilosrdné osekání mandatorních výdajů do spotřeby. Takže.

Václav MORAVEC, moderátor

Miloš Zeman mluví, Miloš Zeman.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Z tohoto, z tohohle hlediska si nemyslím, že to byla chyba.

Václav MORAVEC, moderátor

Mluví o barbarství, nicméně máte, pane ministře, spočítáno, kdyby zůstaly daně předtím a zkrátka odvody nás jako daňových poplatníků před tím Topolánkovým batohem, o kolik by mohl být rozpočet teď v menším deficitu? Máte takový propočet?

Eduard JANOTA, ministr financí

Tak podívejte se, jistě. Tam je, tam je možný, možná diskuse pouze o daně z příjmu fyzických osob, prostě tam se zavedla 15-procentní takzvaná rovná daň, protože rovná daň v kontextu, v kontextu jejího celkového zavedení jako na Slovensku, je úplně o něčem o něčem jiném. Takže tam se můžeme, můžeme mluvit o tom, že v řádu, v řádu větším než, než, řekněme, 8, 10 miliard jsme mohli mít zdroje, ale prostě bylo přijato toto řešení, bylo přijato toto řešení a podpořilo formou slev na daních, takže v dané chvíli to fakt. Ale já bych ještě chtěl trochu reagovat na to předchozí, co tady bylo. Úřednická vláda byla stavená a já při, to si vzpomínám velmi dobře, při prvním rozhovoru s panem premiérem Fischerem jsem se bavili o tom, že jaksi dostaneme šanci něco udělat s veřejnými financemi, že politici nás patrně nechají více stranou, že uděláme nepopulární opatření a já jsem toto riziko na sebe bral a také v tomto duchu jsem konstruoval první balíček. Bohužel jsme se hrubě zmýlili a nakonec jsme zjistili, že jsme v tom zůstali viset sami, sami dva. Že se na nás politici jak zleva, tak zprava nebo, nebo většina z nich tváří velmi, velmi, velmi nelibě. A co se týče toho, co vytýkáte Mirku Kalouskovi. Tam je souběh několika věcí. Ani my jsme kalkulovali s vyšším růstem, já jsem byl zaměstnanec ministerstva, byl jsem odpovědný za rozpočet, takže já se tomu taky nechci, nechci nějak vyhybat, ale my jsme si mysleli, že máme 30 miliard rezervu v rezervních fondech a tu jsme v září my dva věděli, že prostě ji resortům sebereme, že prostě ta prostě přežije Silvestra a potom jim na ty peníze sáhnem. Čili kalkulovali jsme s tím, že 1 procento růstu HDP máme jakoby pod kontrolou, že když to bude prostě ne 4,5, ale bude to 3,5, tak se vlastně rozpočtově nic neděje. Bohužel ono to nebylo 3,5, ani 1,5, ale je to minus, podle mého názoru ten odhad může být pro letošní rok tak minus 3,5, minus 3,6, 3,7, to nebude ani 5 ani, ani přes 4, ale čili těch věcí tam je víc. A navíc, jak ta vláda řešila krizi, tak ji řešila mimo jiné snížením daňové zátěže, to byly slevy podnikatelům, to byly odklady ze záloh, to byly prostě úlevy na dani z přidané hodnoty pro podnikatele, čili de facto o tom Mirek Kalousek ani ten, kdo tvořil rozpočet, nemohl vůbec vědět, že tyto, tyto parametry nastoupí. Kdybychom je neudělali, a tím já skončím, pak vlastně bychom si komplikovali situaci pro příští rok, protože letos oni by ty daně platili, ty zálohy platili, žádné slevy by nedostali, ale v příštím roce, když by bylo daňové přiznání, to znamená už v březnu nebo v červnu, tak by se ta Pandořina skříňka prostě otevřela v plné nahotě. Čili tímto postupem se ten problém rozložil do dvou let. Ale pochopitelně kritika toho, že, že odhad byl příliš ambiciózní, tady je na místě a já se jí nevyhýbám taky.

Václav MORAVEC, moderátor

6 milionů 700 tisíc, víc než 700 tisíc korun, to je v tuto chvíli částka, o kterou narostl dluh státní republiky od začátku vysílání Otázek. Vy jste Miloši Zemaně označil za barbarské to, co udělala Topolánkova vláda přijetím toho batohu, vy byste nechával v té době daňovou zátěž, daně na té stejné úrovni?

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Ne, já bych je naopak zvýšil a na rozdíl od Mirka Kalouska bych zvyšoval přímé daně a vrátil bych se od rovné daně k dani progresivní. Mě velice potěšilo, že ministr financí Janota veřejně, takže na něj

nic neprásknu, jo, se rovněž přimlouvá za návrat k progresivní dani, která je obvykle ve všech vyspělých zemích, zatímco v těch zemích zaostalejších, viz Pobaltské země, kde došlo k ekonomickému kolapsu, platí rovná daň a já myslím, že je tady kauzální souvislost. Důvod, proč jsem pro návrat k progresivní dani a to ne v té formě dvousazbové, jak navrhuje sociální demokracie, ale minimálně u čtyřech daňových pásem, páté daňové pásmo mimochodem zrušila moje vláda, to už bylo trochu přehnané, ale ty čtyři pásma ty by asi vyhovovaly, tak ten důvod je kromě určité daňové výtěžnosti také princip solidarity. Gerhard Schröder jednou řekl, že v době krize uklízečka nemůže nést břemeno té krize stejným procentem ze svého základu nebo ze své mzdy jako špičkový manažer, takže první, co bych udělal, by bylo samozřejmě zvýšení daní. Ponechání DPH na té dnešní sazbě a 10 procent, protože tam jsou nezbytné věci jako potraviny, tedy snížené sazby, mírné zvýšení korporátní daně, mírné zvýšení základní sazby DPH, kde by ovšem měly být především ty luxusnější spotřební předměty.

Václav MORAVEC, moderátor

To znamená, že byste šel z 20 procent, protože zhruba před 5 lety, pokud se nemýlím, byla základní sazba DPH kolem 23 procent, takže byste zvyšoval.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

No, dejme tomu.

Eduard JANOTA, ministr financí

22, 23.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Na 22 procent, jo, čili na jedné straně zvýšení daní, což je samozřejmě nepopulární, ale podnikatelé, Mirku Kalousku, nepotřebují snížení daní. Podnikatelé potřebují zakázky a mají-li ty zakázky formou veřejných zakázek na investice, nikoli na spotřebu být hrazeny alespoň částečně ze státního rozpočtu, tak na to musíš někde vzít, ale teď a to je poslední poznámka, abych přešel k té výdajové stránce, já bych především seškrtnal 70 miliard, opakuji 70 miliard.

Eduard JANOTA, ministr financí

To si poznačme.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Které v roce 1996, opravuji 2006, opravuji 2006 všechny politické strany odleva doprava v předvolební euforii naslibovaly svým voličům a protože to navrhovaly, pane Moravče, všechny politické strany, tak z toho neměla prospěch žádná. Takže tady se vyhodilo doslova oknem 70 miliard populistických výdajů a kdyby se to vrátilo na úroveň počátku roku 2006, tak máte polovinu státního schodku vyřešenou.

Václav MORAVEC, moderátor

My se teď můžeme právě podívat na příjmy a výdaje státního rozpočtu. Začneme u příjmů státního rozpočtu. Stát počítá s tím, že příští rok vybere víc než 1 bilion a 22 miliard korun, teď to vidíte příjmy státního rozpočtu, jak se vyvíjeli od roku 2004 do roku příštího, jak se mají vyvíjet letošní státní rozpočet. Stát počítá s příjmy ve výši 1 bilionu 128 miliard, do listopadu vybral částku o dost nižší 873 miliardy. Nižší výběr příjmů jde podle českého ministerstva financí na vrub ekonomické

krize. A druhý pohled, to bude pohled Otázek na výdaje státního rozpočtu a tam opět srovnání od roku 2004 do roku 2010. Stát počítá s tím, že příští rok utratí 1 bilion 185 miliard. V následujícím grafu už vidíte sami, jak od roku 2004 rostou výdaje státní pokladny. Miloš Zeman mluvil o tom roce 2006, tam si všimněte onoho skoku, Miloš Zeman mluvil o 70 miliardách předvolebních dáreků, na kterém se podílely všechny politické strany. A ten letošní rok opět plnění do listopadu, vidíte tisíc, tedy 1 bilion a 42 miliard a v roce příštím pak 1 bilion a 184 miliard. Je na místě, abyste jako úřednický ministr předložil to, co Miloš Zeman označil za populismus, seškrtnat 70 miliard tím, že se vrátí tyto výdaje před rok 2006?

Eduard JANOTA, ministr financí

To byla má ambice částečně, já jsem vůbec nesnil o tom, že by se mi toto mohlo splnit, co říká Miloš Zeman, popravdě řečeno asi 25 miliard z té, z tohoto navýšení, ono se to týkalo, myslím, že 58 miliard bylo sociální věci a 12 miliard zdravotnictví, o to se podařilo Topolánkově vládě, to bylo ale řádově 25 miliard, ale do 70 to je hodně daleko. A já jsem se pokusil toto posunout o, řekněme, 25, 30 miliard dále a to se mi nepodařilo, to se mi nepodařila ani, ani na úrovni prostě jednání s politiky, respektive představiteli politických stran. Já si vzpomínám na moji schůzku k balíčku, kde byli všichni relevantní zástupci politických stran a tam v podstatě to bylo ne, že by to bylo jaksi vzáno do úvahy, naopak to se ještě snížilo, protože se pak vyhandlovaly některé věci z pohledu, z pohledu takzvaného progresivního zdanění, kdy já jsem chtěl progresivně zdanit to, kde už nešahá, kde už nešahá prostě strop pojistného po tom navýšení. Čili já jsem chtěl jenom malinko a to o bylo vyměněno jaksi politickými diskusemi za 5 miliard takových to úspor, čili mně se to nepodařilo a já prostě při.

Václav MORAVEC, moderátor

Co s tím budete dělat teď, pane ministře?

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se.

Václav MORAVEC, moderátor

Co budete dělat do června?

Eduard JANOTA, ministr financí

To je věc jiná, co budu dělat do června, ale, ale jaké jsou možnosti řešení. Miloš Zeman tady navrhl prostě nějakou variantu a mně by se líbila, mě by se líbila.

Václav MORAVEC, moderátor

Čtyři daňová pásma.

Eduard JANOTA, ministr financí

Druhá, druhá varianta, já ale řešit celkového řešení. Druhá variant a je taková, že pokud to nejde přes vůli seškrtnat výdaje napřímo, tak prostě musím ten polštář, který v těch transferech je, jaksi vyčerňovat právě přes nižší sazbu daně z přidané hodnoty. Prostě zvednul bych, ale teď znova říkám, to je moje úvaha, aby z toho zase nebyly zprávy, že Janota chystá nějaký balíček, zvednul bych sníženou sazbu daně z přidané hodnoty a prostě tímto způsobem pomalu bych jaksi eliminoval ten nadstandardní dopad, nadstandardní dopad, který tam je, ale to je jedna z možných variant.

Václav MORAVEC, moderátor

Počkejte, ale proč byste nezvyšoval? Miloš Zeman vám nemluvil o základní, Miloš Zeman vám mluvil o základní sazbě daně z přidané hodnoty, která od ledna bude vlastně.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já, já jsem hovořil o snížení sazbě, že bych sníženou sazbou.

Václav MORAVEC, moderátor

Ale on o tom nemluvil Miloš Zeman, proč vy byste sahal na sníženou sazbu.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já vím, to je řešení jiné. Já jsem chtěl zdůraznit, že řešení Miloše Zemana, který by důrazně pojmenoval problém tam, kde je, to znamená osekát výdaje, to je řešení správné. Ale já.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Promiňte, pane ministře, já bych to totiž musel řešit současně na obou stranách.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano, ale to jsem, to jsem chtěl říct.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

To znamená osekát výdaje a nezvyšovat příjmy je cesta do pekel.

Eduard JANOTA, ministr financí

To jsem, ne, to jsem chtěl říct, čili chci říct, že, že mně se to nepodařilo a při konstelaci při konstelaci, která je ve sněmovně, nemám, nemám ani náhodou prostě nějaký představu, že by se mi to mohlo podařit při v další části.

Václav MORAVEC, moderátor

Promiňte, pane ministře, ale proč to neuděláte pro vaši alibi, proč jako úřednický ministr, který, pokud neplatí to, že nechcete skončit s politikou, něco se změnilo, vstupujete ke Kalouskovi?

Eduard JANOTA, ministr financí

Ne, ne, ne, k žádnému Kalouskovi, k žádný politice, to tady to vůbec jsou věci, který, který jsou z vaše říše snů, nebo z říše snů některých politiků, anebo novinářů. V žádném případě, Janota a politika v žádném případě.

Václav MORAVEC, moderátor

Tak proč to Janota neudělá, když už.

Eduard JANOTA, ministr financí

Janota, Janota to může udělat, Janota to může, ale mám pocit, že to bude opět marná snaha k ničemu. Ale ano souhlasím s tím, že.

Václav MORAVEC, moderátor

Pokusíte se o to?

Eduard JANOTA, ministr financí

Pokud, pokud bych se chtěl jaksi, jaksi alibisticky prezentovat, tak bych to, tak bych to mohl udělat, neudělat. Já pochopitelně o tom uvažuji, protože takhle pokračovat nemůžeme, my nemůžeme jít v tom trendu, který je, protože pan profesor Švejnar tady naznačil, že za 3 roky bychom byli na 2 bilionech dluhu a to prostě je nepřijatelné.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Jak jste si.

Václav MORAVEC, moderátor

Tak a teď mi, teď mi jenom, jenom velmi stručně mi tedy řekněte, pokud alibisticky to uděláte, jakou cestou se vydáte? Zvýšení té snížené sazby DPH, které bude od ledna na 10 procentech, to byste zvyšoval.

Eduard JANOTA, ministr financí

Zcela, zcela určitě kombinaci obou, škrtý, škrtý ve výdajích a myslím si, že určitý prostor je i v té sazbě, protože zvyšování sazeb DPH je trend, který bychom měli, já na rozdíl od Miloše Zemana bych nezvyšoval až tak přímé. My vyjma, vyjma, vyjma principu progresivního zdanění v rozumných mezích u fyzických osob. Teď opět budu mít spoustu nepřátel, i těch, které mě nominovali do vlády, ale já teď říkám variantu svoji hypotetickou, o které jsem z 90 procent přesvědčen, že stejně nemá šanci, a nemá šanci, aby byla, aby byla uvedena v život, protože, protože ukažte mi, ukažte mi jedinou politickou stranu, která bude velmi vehementně, důrazně někdy v dubnu, v květnu, kdy já bych měl finalizovat nějaké první úvahy o rozpočtu, bude před volbami, kdy bude někdo chtít prostě říkat lidem špatné zprávy. Ono populistické zprávy ty se, ty se slyší líp a je to, je to.

Václav MORAVEC, moderátor

Vrátil byste se tedy ke čtyřem daňovým pásmům?

Eduard JANOTA, ministr financí

Já neříkám ke čtyřem, já bych se, já bych se vrátil s tím, že když si vezmete zdanění mezní sazby v evropských zemích u fyzických osob daně příjmu, tak tam se pohybujete někde okolo 40 procent a já bych až takhle nešel. Mně by já bych se i rád spokojil s hranicí 30 procent, protože zase, a to je druhá věc, tyto země nemají tak vysoké pojistné. Zase nesmíme to brát jenom v rozsahu zdanění, prostě musíme vzít do hry i pojistné a tam naše pojistné je extrémně, ohromně vysoké, čili muselo by se vzít dohromady, dohromady určitý, určitý model. Mirek Kalousek se tady zlobí, takže.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Ne, ne, ne, já se spíš cítím jako před 10 lety, když jsme vždycky s něčím s Milošem, Zemanem ostře souhlasil a s něčím ostře nesouhlasil. Málokdy jsme byli lhostejní k našim názorům. Samozřejmě v krizi, aby měli podnikatelé zakázky, tak musí být konkurenceschopní a zvyšovat jim v krizi daně, to znamená jako léčit angínu studenou vodou. Tak tam já ostře nesouhlasím. S čím ostře souhlasím, je samozřejmě ta výdajová strana, protože ať budeme mít krizi nebo konjunkturu, tak je holým faktem, že máme strukturální deficit zhruba 80 miliard a ten musí být vyřešen, ať už na výdajové straně jenom, doporučoval já, anebo mixem kombinací výdajové i příjmové strany, ať bude, když bude nebo nebude kompromis. Představa, že ten problém, o kterém tady mluvíme, že ani v době růstu nejsme schopni sestavit vyrovnané rozpočty, představa, že vyřešíme progresivní daní je komická. Daň z příjmu fyzických osob je, prosím pěkně, jedna dvanáctina příjmu státního rozpočtu.

Václav MORAVEC, moderátor

Přesto by to ale.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

18 procent.

Václav MORAVEC, moderátor

Přesto by ale v té symbolické rovině vám tady Eduard Janota jasně řekl, že by šel.

Eduard JANOTA, ministr financí

Kombinace.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Moment, moment, nemlžeme mluvit jenom o jedné jediné sazbě, musíme mluvit o obou dvou stranách bilance státního rozpočtu. Není jenom daň z příjmu fyzických osob, jsou také odvody pojistné, které fungují úplně stejně, protože to jsou odvody odvozené od mzdy, a je také míra solidarity na výdajové straně. To je těch 95 miliard sociálních dávek, které, pěkně prosím, platí kdo? To platí ti nízkopříjmoví, který ty dávky berou? Ne, to platí ti vysokopříjmoví, to znamená, tu míru solidarity musíme vnímat na obou dvou stranách toho rozpočtu. A buď řekneme, že se bude dominantně odehrávat na výdajové straně, nebo se bude dominantně odehrávat na příjmové straně v daňové politice. Ale zatím to, co teď předvádíme je, že se dominantně odehrává na výdajové i na příjmové straně, neboť není pravdou, že nemáme progresivní daň. My máme progresivní daň s docela slušnou progresivní křivkou díky slevám na daní až do minusová daň. Pokud by skutečně došlo k nemilosrdnému osekání výdajové strany a ta míra solidarity na té výdajové straně by se výrazně snížila, já bych byl v rámci kompromisu připraven se bavit, nepokládal bych to za ideální, ale byl bych ochoten připraven se bavit, že se zvýší míra solidarity na příjmové straně, ale.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Výborně.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Jedině za předpokladu, jediné za předpokladu, že se přestane odehrávat na té výdajové. Není možné, není možní mluvit o solidaritě ani na příjmové straně a současně vyhazovat stamiliardy na straně výdajové.

Václav MORAVEC, moderátor

A o té výdajové straně budeme záhy mluvit, ale už to vidíte sami. 1 341 3600 korun za půl hodiny vysílání Otázek, tak se zvýšil od 12 hodiny státní dluh České republiky. Jane Švejnare, měla by tedy Fischerova vláda pokusit se tady přes ministra financí i před volbami takový krok udělat, ať veřejnost vidí, které strany nepodpoří úřednického ministra?

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Ano, já si myslím, podívejte se, tady jsme měli spoustu takových těch parciálních a dobrých postřehů. Máme v té katastrofální situaci i výbornou pozici, vychází v tom, že máme úřednickou vládu, která má ještě prostě půl roku trvání, a já bych vřele doporučil, abyste si jako vláda udělali víkendové zasedání někde kdekoli, dohodli se na prostě třech až pěti prioritách a potom je opravdu uskutečnili, protože nakonec vám celý národ za to poděkuje a většina politických stran za to bude vděčná, že to nemusí dělat oni sami. A máme zde další opravdu výhodu a to je sice, že máme daňový systém, který jak jste již viděli z diskuse, není optimální, čili kdyby se opravdu zásadně koncepčně změnil, tak na tom všichni můžeme být lépe. Teorie veřejných financí nám říká jasně, že bychom měli mít menší přímé daně, trošku větší nepřímé daně, že je potřeba mít situaci, kdy stát.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Miloš Zeman souhlasí jistě.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Počkejte, počkejte.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Nesouhlasím, zásadně nesouhlasím.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

V pořádku, v pořádku, ale nechte mě dokončit. Je tady zcela jasné, že v nynější situaci používáme stát na přerozdělování velké míry toho, co vyrobíme. Bylo by mnohem lepší, kdyby stát mohl být velmi efektivní na menší úrovni, to znamená, nechat ho tam, kde opravdu dobře funguje a tam ho posadit a dát dva odborníky, vybavit a tak dále, čili já si myslím, že je zde možnost připravit se do té další fáze a už tato samotná příprava by vysílala výborný signál jak do domácího prostředí, tak do zahraničí, podnikatelé zde i v zahraničí by mohli plánovat, investoři. Nezapomeňme, že budeme jako ostatní země, které mají nyní problémy, soutěžit o zahraniční kapitál, který je pro nás velmi důležitý. Velká míra našeho růstu a úspěchu za posledních 10 let je na základě zahraničního kapitálu, který se přesouvá velmi rychle, jestliže ho příliš zdaníme, tak odejde, čili my si nemůžeme dovolit ho příliš zdanit, takže naopak my musíme naši strategii založit na tom, že budeme mít systém, který je jasný, průzračný a to si myslím, že vaše vláda může docílit, pakliže si na to sednete a budete.

Václav MORAVEC, moderátor

Je to jedna, je to jedna z podmínek, kterou chcete říct zítra premiéru Janu Fischerovi.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano.

Václav MORAVEC, moderátor

Abyste to zkusili, to znamená, že druhý Janotův balíček přijde, ať veřejnost před volbami zvláště, když jste jako vláda populární.

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se, já jsem, já jsem navrhoval dvě věci. Jinak terminus technicus úřednické vlády v českých podmínkách bych vzal trošku z rezervou, s nadhledem. Jestli je, jestli je, do jaké míry je a do jaké míry není politická, to je prostě je na okraj, na okraj tadyhle toho. Já jsem nabízel, já jsem nabízel jinou věc. Víte, že jsem se stavěl skepticky k tomu, že bychom dělali jakýsi rozpočet pro pravicovou vládu, když vyhraje pravice, rozpočet pro levici levicový, to si myslím, že, že není dobré. Máme vycházet z nějakého prostě reálného, reálného, reálných parametrů ekonomiky a na to, na tom komponovat vlastní nějaký návrh, takže já v tomto smyslu nemám problém, byl bych připraven takto postupovat. Za druhé, my jsme chtěli, a to je, to nebylo jaksi z mé hlavy, to bylo doporučení mise OECD, která tady byla, abychom, abychom ohodnotili, ne oznámkovali, ale ohodnotili prostě dopady předvolebních kampaní jednotlivých politických stran. No, a jak jistě víte, potkali jsme se, myslím s výjimkou TOPu, který s tím neměl problém, s velmi, s velmi ostrou kritikou, jako že bychom to dělalo zkresleně, že bychom to nerozpočetli správně a podobně, čili to byla, to byla taková druhá věc. Ano, pochopitelně tato vláda bude pracovat, ať už bude vláda se mnou, beze mě, s kýmkoli jiným, tato vláda bude muset pracovat na rozpočtu, protože kdyby nepředložila, neměla nějaký podklady, nějaký úvahy, tak ten, kdo nastoupí někdy v červenci, já nevím, možná v srpnu, tak by byl před prostě složitým problémem. To je jedna věc. A za druhé ztratil by se další rok, protože za ten jeden měsíc, co by se, co by se, co by se prostě úradovalo, co by, protože 30. září musí vláda předložit návrh rozpočtu do sněmovny, jinak je to vlastně důvod k její demisi, takže v každém případě, v každém případě.

Václav MORAVEC, moderátor

Tedy předložíte druhý Janotův balíček a budete se zítra o tom s premiérem bavit?

Eduard JANOTA, ministr financí

Neříkejte tomu Janotův balíček, protože v tu ránu tento balíček je polibkem smrti a nemá, nemá žádnou šanci, aby prošel, říkejte.

Václav MORAVEC, moderátor

Ale máte, máte tuhle tu ambici, že předložíte do sněmovny ještě před volbami balík.

Eduard JANOTA, ministr financí

Budu-li, budu-li, budu-li ministrem financí, tak pochopitelně budu usilovat o to, abyse pokusil jaksi pokračovat v jakési snaze o ozdravení veřejných financí a pokusím se formulovat, formulovat nějaký návrh, který bude ale opravdu řešit obě strany bilance. Já si nemyslím, že je vůle, snaha, možnost, vyřešit všechno na straně výdajů a pochopitelně špatné by bylo, velmi špatné, kdybych to řešil jen na straně příjmů. Já, já jsem se pokusil o nějaký kompromis, když jsem vlastně seškrtnal výdaje v té

původní verzi, vládní verzi o 70 miliard a příjmy jsem, myslím, zvedl o 50. Prostě považoval jsem to v dané chvíli za, za krajní, za, maximální, maximální možné. Bohužel, bohužel z toho mnohé je pryč, ale jaksi aktivně se bude muset chovat každý ministr financí a vláda bude muset něco, něco předložit.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Smím, smím k tomuhle něco říct?

Václav MORAVEC, moderátor

Stručně.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Velmi, velmi stručně jenom v termínech. Volby budou na konci května, do konce dubna musí pan ministr financí podle zákona stanovit limity pro rok 2011. Jestli nebude současně s tím navržena nějaká změna rozpočtové legislativy, ať už na výdajové nebo na příjmové straně, tak nemůže mu to vyjít jinak než hůř než v roce 2010.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano, ano.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

To znamená s vyšším deficitem. Proto já bych si velmi přál, kdyby ta vláda nějakou takovou úpravu předložila. Myslím si, že politici v tu chvíli by měli odložit veškeré ideologické zábrany a udělat společně jakýkoli kompromis, který umožní v roce 2011 ne horší deficit než v roce 2010. Já jsem k tomu kompromisu připraven, i když je mi jasné, že tam budu v některých věcech skřípat zubama, ale nejhůřší bude, když neuděláme nic a budeme mít v roce 2011 větší deficit.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Jenom bych podotknul, jestli mohu.

Václav MORAVEC, moderátor

Eduard Janota se k tomu zavázal, že to Fischerova vláda učiní a že to je to, o čem bude chtít v pondělí s premiérem Janem Fischerem mluvit, že nebude chtít přihlížet jenom tomu, že nebude dělat nic. Když tady ale zůstaneme ještě u těch voleb a co se bude dít, kdo mohl udělat víc? Otázka, kterou začali čeští politici řešit koncem týdne v souvislosti s rozpočtem právě na příští rok. Prezident Václav Klaus si neopomněl rýpnout do ODS. Podle něj právě občanští demokraté při schvalování rozpočtu ve sněmovně selhali, poslanci ODS podle Klause dost nebojovali a neprosadili své vlastní návrhy. Místopředseda ODS Petr Nečas označil Klausova slova, cituji: "za folklór." Za konečný stav státního rozpočtu na příští rok nese podle Nečase odpovědnost Fischerova vláda.

Petr NEČAS, 1. místopředseda strany, 11. 12. 2009 /ODS/

V prvé řadě byl to vládní návrh a můžeme diskutovat o tom, co třeba udělal pan předseda vlády z hlediska jednání s jednotlivými politickými stranami pro prosazení toho rozpočtu. Vypadá to, že toho udělal velmi málo. Myslím si, že každým kdo sledoval rozpravu, tak viděl, že jsme bojovali a já to považuji spíše za součást našeho politického folklóru, pan prezident kdykoli může, tak si kopne do Občanské demokratické strany.

Václav MORAVEC, moderátor

Řekl v reakci na Klausovo vyplnění místopředseda ODS Petr Nečas. Není ale svým způsobem špatné, že prezident, který je ekonomem, tak vlastně vládu také nepodpoří, protože prezident může vystupovat při jednáních vlády nebo při jednání Poslanecké sněmovny. Tady vidíme, že se v tom, promiňte pane ministře, Fischerova vláda plácá při současné situaci v Poslanecké sněmovně a prezident je pouze generálem po bitvě. Kdybyste byl prezidentem, Miloši Zemane, a prý ty ambice máte, jsem slyšel, z Vysočiny to dolehlo až k nám do Prahy.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

To mají, to mají moji přátelé, nikoli zrovna já. Ale, pane Moravče.

Václav MORAVEC, moderátor

Spíš vaši nepřátelé říkají, že vy máte tyhle ambice.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Ano.

Václav MORAVEC, moderátor

Ale teď mi tedy řekněte, kdybyste byl prezidentem, tak předstoupil byste před sněmovnu a postavil za Fischerovu vládu, že by bylo dobré pro veřejné finance a pro budoucnost, aby poslanci přistoupili.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Tak já, ač jsem nebyl a patrně ani nikdy nebudu prezidentem, tak jsem něco podobného udělal a to na Žofínském fóru, kde jsem byl i s Janem Švejnarem a když jsem doporučil politickým stranám veřejně, aby do Janotova balíčku nekecaly. Ale protože teď na mě konečně došlo slovo, tak já bych navrhoval posunout se prognosticky poněkud dál o těch 6 měsíců a položit si otázku, co se stane po volbách. Takový příklad už jsme tady jednou měli.

Václav MORAVEC, moderátor

Promiňte, ale nebylo by, že vám vstupují do řeči, nebylo by lepší.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Po první větě mě vstoupíte do řeči, ano.

Václav MORAVEC, moderátor

Ano, aby ta vláda přeci jenom padla, že by volby byly dřív a tím by mohlo dojít.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Ne, protože já se domnívám a obávám, že by každá další vláda byla horší, ale.

Václav MORAVEC, moderátor

Promiňte, ale.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Když mně dovolíte dokončit, pane Moravče.

Václav MORAVEC, moderátor

Kdyby padla vláda a nedohodli se politici na vládě nové, tak by přece mohly být dřív volby?

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

No, a co byste tím dosáhl?

Václav MORAVEC, moderátor

No, že by začala politická reprezentace k tomu, která k tomu bude.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Dobře.

Václav MORAVEC, moderátor

Mandát, ozdravovat veřejné finance, protože tady můžeme čekat.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Já mám silné obavy, že politická reprezentace, ať na levici nebo na pravici začne veřejné finance dále zhoršovat, a to buď tím, že sníží daně a tím podlomí příjmovou stránku rozpočtu, anebo tím, že zvýší sociální výdaje a tím podlomí výdajovou stránku rozpočtu, přičemž v obou případech bude důsledkem narůstající deficit. A když mě teď konečně necháte dvě minuty mluvit, tak vám vysvětlím svoji prognostickou úvahu, co bude po volbách.

Václav MORAVEC, moderátor

To jsem zvědav, zda se trefíte do těch dvou minut.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

No, tak v každém případě, ať už vyhraje jakákoli strana, tak prohlásí, že bohužel současná ekonomická situace neumožňuje, opakují neumožňuje splnit její předvolební sliby. Takový případ jsme už tady měli, po volbách v roce 2002 prohlásil tehdejší i dnešní 1. místopředseda sociální demokracie Bohuslav Sobotka veřejně, cituji doslova: "Naše sliby nebyly zasaženy, dosazeny do reálného ekonomického kontextu." Konec citátu. Přitom on byl autorem těchto slibů. Takže něco podobného, ať už ODS nebo sociální demokracie mohou po volbách prohlásit rovněž. V podstatě teď opíjí voliče rohlíkem a já bych doporučoval, ať se v mnohém neshodneme, shodnout se alespoň na kompromisu. Není možné dělat drastickou redukci příjmů a vrátit je na začátek roku 2006, kdy to někoho zase tak moc nebolelo, bez drastického, no, razantního, dejme tomu, zvýšení i příjmové stránky státního rozpočtu. Je prostě třeba ten kompromis udělat na obou stranách. A já bych skončil kromě toho, že uvítám, když pro moji nově zakládanou stranu Práv občanů ministr financí Janota

udělá analýzu jejího volebního programu. Já bych docela přátelsky skončil krásnou definicí kompromisu, Mirek Kalousek vždycky říkal, to už není v těch dvou minutách.

Václav MORAVEC, moderátor

Už jste to zdvojnásobil právě.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Že kompromis není sprosté slovo, tak já bych přátelsky skončil nádhernou definicí kompromisu, kterou řekl poslední britský vicekrál v Indii lord Mountbatten a která zní: "Dobrý kompromis je ten, když obě jednací strany po uzavření dohody stávají od jednacího stolku bledé vzteky." Bledé vzteky, pane Moravče, to je dobrý kompromis.

Václav MORAVEC, moderátor

Tak uvidíme, k jakému kompromisu nakonec dojde. Zadlužování státní pokladny, když se o tom bavíme a zhruba za dvě minuty vám nabídneme další částku, o kterou se od začátku pořadu zvýšil státní dluh České republiky, tak zadlužování Česka nezná hranice. Jan Švejnar už o tom mluvil v souvislosti s trendem. Letos počítalo ministerstvo financí se schodkem 165 miliard korun, listopadová čísla, týkající se státního rozpočtu, ukazují už teď schodek 169 miliard korun a před týdnem náměstek ministra financí Bohdan Hejduk odhadl letošní dluhy státní pokladny na 175 miliard korun přinejmenším. Teď už sledujete schodky státních rozpočtů tedy v jednotlivých letech a velikost dluhů se od té doby jen zvyšuje. Jasně to vidíte, původní schodek tedy schválený sněmovnou, když budeme u roku letošního, 38,6 miliardy korun, předpoklad oranžový 175. A propo, proč jste se, pane ministře, tak zmýlili a Davis Marek říká - letos nepočítejme se schodkem nižším než 200 miliard, to znamená ještě daleko víc pesimistický než váš náměstek Hejduk, který tady v minulém týdnu mluvil 175 miliardách?

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se, já si myslím, že David Marek může mít pravdu, tady v dané chvíli opravdu nikdo není schopen vám říct s přesností na miliardy, jaký ten schodek bude. Veškeré.

Václav MORAVEC, moderátor

Nejde mi přesnost o miliardy, nicméně už, už.

Eduard JANOTA, ministr financí

Veškeré časové, časové řady prostě neplatí. Dneska, dneska prostě je, je v tomto smyslu obrovská mezera a my vycházíme víceméně z nahodilých údajů, z nahodilých úvah o tom, jak ten rozpočet teďko je, je, plněn, je to realita, tam jsou dvě neznámé v závěru roku. První neznámou je to, na kolik resorty se budou chovat rozumně a v duchu zákona si část výdajů převedou coby nároky do příštího roku, to znamená, oni ty peníze neutratí, a o to by ten deficit vylepšil. To je jedna věc. A druhou věc je, opravdu jak budou tyto příjmy v minulých letech, řekněme, 10 let zpátky bych vám v této době řekl s přesností na 1 miliardu, jaký bude deficit, myslím si, že bych se teda nespletl teda o více než o 1 nebo 2 miliardy, dneska, dneska si netroufnu říct, jestli to bude rozdíl 10 miliard nebo 12 miliard, opravdu to nevím, protože dneska ta situace je úplně jiná.

Václav MORAVEC, moderátor

Ale znamená to, že se přiblížíte k hranici 200 miliard?

Eduard JANOTA, ministr financí

Já, já vůbec nevylučuju, že ta hranice bude někdo okolo 200 miliard. Já to opravdu nemám ten argument. Na druhé straně poctivě přiznávám, že nevím, jak to počítají ti druhý, který říkají 220, 230 nebo 205, to prostě v dané chvíli je to opravdu, opravdu /nesrozumitelné/.

Václav MORAVEC, moderátor

Teď vidíme, že v současnosti už jsme se zadlužili 20 120 400 korunami od začátku pořadu za třičtvrtě hodiny, 7452 koruny za vteřinu, to je státní dluh, který v současnosti narůstá každou vteřinou. Nemůže v té souvislosti, protože vy máte v lednu poslat konvergenční program do Bruselu, teď víme, jaký je schodek státního rozpočtu, to vás pěkně vyperou v Bruselu, lidově řečeno.

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se, první zklamání bude, že už to nebude 5,3 a jakási ani ne to číslo, znova říkám, ale ty kroky, ta, ta ozdravná opatření, která já jsem deklaroval v té pasáži, která se týkala roku 2010. A propo já ho mám tady s sebou ten konvergenční program, kde jsme říkali - přijali jsme rozumná opatření na výdajové straně rozpočtu, prostě chceme řešit problém na obou stranách bilance, tady jsme začali. Načež, načež, když bude, když teďko rozpočet byl schválen, tak celá řada z těchto opatření je pryč. Na druhé straně ve sněmovně jsou ještě zákony jako mateřský příspěvek, jako nemocenské, které vlastně ještě toto mohou dále posunout, to není ještě definitivní, tam.

Václav MORAVEC, moderátor

Takže 5,6 není definitivní?

Eduard JANOTA, ministr financí

Nakonec se může stát, že nakonec se může stát, že projde i mimořádný 13. důchod. Vždyť vlastně toto je věc, která může být součástí jiného přílepku někde ve sněmovně počátkem roku, v předvolebním období, čili ty věci jsou opravdu natolik, natolik frustrující z mého pohledu, že já nevím, jak to číslo bude vypadat. Ale co vím, že tu trajektorii, to znamená 5,6, 5,6, 5,7, nebo 5,5 v roce 2012 to Evropská komise nepřijme, prostě Evropská komise prostě mi ten materiál vrátí a bude žádat, řekněme, s termínem srpen, možná, možná konec července prostě přepracování toho materiálu a pokud, pokud.

Václav MORAVEC, moderátor

Vy tedy pojedete do Bruselu s tím, že víte, že vám to komise vrátí?

Eduard JANOTA, ministr financí

Já v dané chvíli se nemohu chovat jinak, než musím při respektování zákonů daňových i výdajových musím to spočítat tak, aby 1 a 1 byly pořád 2. To nemůže být 1,5 nebo, nebo 2,5. A tak když to spočtu, tak se nedostanu níž než pod tyhle čísla, o kterých, o kterých tady je řeč. Prostě podmínkou, elementární podmínkou, aby toto mohlo být zlepšeno, je předložení věrohodných legislativních návrhů změny, jejich schválení. Já nevěřím, že se schválí před, před volbami, ale alespoň věrohodně kdyby byly na úrovni vlády projednány, mezi politiky vydiskutovány, tak je jistá šance, že prostě rada, rada ministrů financí, rada ECOFIN prostě tomu bude, bude, bude věřit. Ale jinak je to opravdu problém a ztráta.

Václav MORAVEC, moderátor

I proto, i proto chcete přijít s těmi návrhy?

Eduard JANOTA, ministr financí

Kór po situaci Řecka, po situaci Řecka, kdy vlastně docházelo k určitému, řekněme, zkreslování údajů, po situaci, kdy velké problémy jsou ve Španělsku, v Irsku, /nesrozumitelné/ celá řada zemí, ale tam je zásadní rozdíl. Tyto země nebo mnoho z nich mají problém letošního roku, protože sanovaly bankovní sektor. My jsme nesanovali nic, čili náš problém je problém strukturální, náš problém je ten, že dlouhodobě nastavený trend výdajů prostě nestačí na to, aby byl pokryt příjmy, čili my se na ty naše výdaje, které prostě realizujeme, si půjčujeme z velké části. A toto je zásadní problém.

Václav MORAVEC, moderátor

Stručná otázka na závěr této části, stručná odpověď, pane ministře. Může ten konvergenční program a ta souvislost, kterou jste zmínil s evropskými zeměmi a jejich potížemi veřejných financí, způsobit v příštím roce snížení ratingu České republiky? To znamená, očekáváte jako ministr financí, že se může stát to, co se stalo Řecku, to co pravděpodobně čeká Španělsko?

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se, tady je, tady je korektní věcná debata, tak pochopitelně musím říct, že může. Já nemohu říct, že nikoliv. Pochopitelně si to nepřeji, ale, ale pak ty dopady, zhoršení ratingu jsou do miliard v obsluze státního dluhu. Tady, tady jedno, jednoprocenní zhoršením prostě zhoršení podmínek, za kterých si naši investoři kupují naše dluhopisy, to znamená celoročně víc jak 10 miliard.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Nejenom státního dluhu, ale do všech podnikových financí, okamžitě se zhoršují.

Eduard JANOTA, ministr financí

Tak, přesně tak.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Přístupy podnikatelských subjektů k úvěrovým zdrojům, to prostě.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

To musíme za každou cenu, pokud možno tomu zamezit, protože to je.

Václav MORAVEC, moderátor

Vidíte to snížení ratingu v příštím roce jako nejvážnější riziko, pane profesore?

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Tak podívejte se, to nejvážnější riziko a bylo by to největší ohrožení v tom smyslu, že spousta dalších věcí je vlastně přesun financí mezi různými občany českých, České republiky. Toto by byl přesun bohatství České republiky do zahraničí, jo, tady bysme všichni jako celá země trátili.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

A pokud možno opravdu tomu zamezit za každou cenu a tady vidím ten největší háček.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

On je problém, pane profesore, když říkáte za každou cenu tomu zamezit, když pak sedí 200 poslanců v Poslanecké sněmovně a jenom 5 hlasuje, vezmu-li demokratické strany, jenom 5 hlasuje proti rozpočtu takového to typu. Tak jako /souzvuk hlasů/.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Ale proto nechápu a proto si myslím, že právě cokoli budete dělat, dělejte to v takové strategické střednědobé dlouhodobé perspektivy, protože to už samo o sobě dodá jak prostě určitou věrohodnost, tak to sníží pravděpodobnost snížení ratingu. Protože ratingové společnosti se dívají nejenom na to, jak si vedeme okamžitě, ale jestli máme plán věrohodný plán, jak se z toho dostat.

Václav MORAVEC, moderátor

Na to jsem se právě chtěl zeptat, Edaurda Janoty, jestli, když jste mluvili v pátek s prezidentem Václavem Klausem, jestli jste i prezidentovi neřekl, že tady cítíte poměrně slabou podporu prezidenta, který, říkám, znovu opakuji, může se účastnit schůzí Poslanecké sněmovny a on neučinil to, že by jako ekonom, šel před Poslaneckou sněmovnu a jasně řekl, podívejte.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ne, ne, v tomto, v tomto duchu jsme spolu nehovořili.

Václav MORAVEC, moderátor

Uvítal byste ale pokud by.

Eduard JANOTA, ministr financí

Pan prezident, pan prezident prostě mi naznačil velmi, velmi jasně, že rozpočet je to špatný a hlavně z těch důvodů trendů, z těch důvodů prostě strategií. Že není, není elementární problém, opravdu jestli asi 10 miliard nebo 12 miliard, 1 procento výdajů, ale že není, není, není prostě vůle, není politická vůle. Opravdu něco jiného je, když úřednická vláda něco předloží a úřednická vláda pak jde do sněmovny a tak prostě je s tím, je s tím prostě nesouhlas a není to schváleno. Čili on vyjádřil nesouhlas s tím, že politici dneska mají hlavní odpovědnost za, za ten vývoj veřejných financí, protože.

Václav MORAVEC, moderátor

Říkám, ale on je také politik, promiňte ptám se.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já nechci.

Václav MORAVEC, moderátor

Promiňte, ptám se, jestli byste uvítal, aby prezident, probůh, se zúčastnil schůze vlády, kde by se probíral takový koncepční materiál, protože to zatím neučinil, a stejně tak, že by šel do Poslanecké sněmovny a nebyl by generálem po bitvě?

Eduard JANOTA, ministr financí

Tak já si myslím, že v každém případě při znalosti jeho, jeho, jeho názoru by to byla podpora pro vládu, protože on by určitě nepodporoval rozhazování, plýtvání, určitě, určitě by podporoval to, aby bylo prostě se ta disciplína v oblasti veřejných financí zvýšila, čili určitě bych to podporoval a to je vše, co k tomu tady teďko v danou chvíli mohu říct.

Václav MORAVEC, moderátor

Teď se budeme bavit o výdajích. Bavili jsme se o příjmech, Eduard Janota řekl, že přijde tedy s návrhem například zvýšení té snížení sazby daně z přidané hodnoty.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já jsem říkal, že to jsou možnosti, řešení jsou různé. Jedna varianta byla tady důsledně přes výdaje.

Václav MORAVEC, moderátor

Ano.

Eduard JANOTA, ministr financí

Tu bych preferoval úplně nejvíc, pak je to varianta kombinace výdaje a daně, a potom je varianta prostě i přes částečné, částečné, částečné kroky jak v přímých, tak v nepřímých daních. Já osobně, já osobně kromě určité té míry solidarity, preferuji pochopitelně nepřímé daně, nepřímé daně jsou snáze vybíratelné. V té, v této oblasti, v této oblasti si myslím, že ani v době krize jsme nepocítili ten výpadek tolik. Já vám řeknu příklad. Daň z přidané hodnoty v letošním roce je výpadek řádově 3, 4 procenta, daň z příjmů právnických osob je plně v dané chvíli asi na 60 procent, čili tady vidíte to riziko, to riziko, které je při akcentaci na, na, na přímé daně, které, které může vzniknout.

Václav MORAVEC, moderátor

Vy, vy jste mi teď, promiňte.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Já myslím, že to je otázka podnětu, jo, ta otázka /nesrozumitelné/ přímá daň když je nižší, tak má podnět pro to, aby lidé více pracovali a opravdu a tudíž je potom vyšší příjem ve státním rozpočtu.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano a to je.

Václav MORAVEC, moderátor

Vy jste mi, ale.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

S tímhle zásadně nesouhlasím, protože vycházíte.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Já zásadně souhlasím.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Z ideálního modelu podnikatele, jo, který, když se mu sníží daně, tak si nekoupí soukromý tryskáč, nebo vily v zahraničí, ale investuje to do svého podniku. Kdyby tomu tak bylo, tak bych možná byl i nakloněn k této úvaze. Ale, pane profesore, my všichni víme a zejména v České republice, že tomu tak zdaleka není. A mně řada podnikatelů říká, že já se nezblázním, když mě o dvě, tři procenta vzrostou, ať už korporátní daně nebo daně z příjmu fyzických osob. Uvědomte si, že ty daně mají nejenom fiskální efekt, ale i sociální a politický efekt právě tím, že vyjadřují jistou míru solidarity a jistou míru sociální soudržnosti. Ale vrátil bych se jenom jednou větou k tomu, o čem jsem tady mluvili. My všichni víme, že takzvaná obsluha státního dluhu neznamená splácení.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Ale jenom placení úroků, ale je to třeba přestát pro tuto televizní debatu připomenout.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ano.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

To znamená ta anuita nám tady pořád vlastně narůstá a dluhová služba narůstá také. A když jsme mluvili o tom konvergenčním programu, tak ať mě ministr financí opraví, jestli to neřeknu přesně, ale ono to znamená snížit výdaje státního rozpočtu, opravuji snížit deficit státního rozpočtu o 40 miliard.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ročně.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Ročně, je to tak.

Eduard JANOTA, ministr financí

V nejbližších 3 letech.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

No, 40 miliard.

Eduard JANOTA, ministr financí

Abychom dosáhli, abychom dosáhli tříprocentního deficitu, abychom mohli uvažovat reálně o vstupu do systému směnných kurzů a.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

No, takže my se jenom tento problém odsunuli a chováme se jako pštros, protože budou volby, pak, jak už jsem říkal, se prohlásí, že ty volební sliby napravo i nalevo, to zdůrazňuji, byly nerealistické, nebyly zasazeny do kontextu, no, a zklameme voliče o volbách. Není poctivější jim říkat před volbami - páni podnikatelé, vám ODS snižuje nižší daně, je to nesmysl, to se dá dělat v době konjunktury, ne v době krize. Zaměstnanci vy nepotřebujete prodloužení doby podpory v nezaměstnanosti, ale vy potřebujete práci. A dejme tomu, pokud jde o sociální dávky, tak já navrhuji a dlouho navrhuji ne až teď jenom jediné opatření. Podle mého názoru a tady Mirek Kalousek určitě nebude souhlasit, je stát povinen nabídnout těm, kdo nemají práci pracovní příležitosti například prostřednictvím veřejně prospěšných prací. Ale na druhé straně stát není povinen vyplácet sociální dávky těm, kdo bez vážného, například zdravotního důvodu ty veřejně prospěšné práce odmítnul, a už tady máme nezanedbatelnou další úsporu. Když Václav Moravec, kterému bych chtěl, bych chtěl mimochodem blahopřát, že byl vyhlášen nejlepším moderátorem, tak když si přeje, abychom teď se bavili o výdajích, tak já vám předkládám toto schéma. Tím naštvu všechny flákače, kteří nás nebudou volit, jo, ale myslím si, že lidi, kteří shánějí práci a dnes ji nenacházejí ani na těch pracovních úřadech, by takovou nabídku uvítali.

Václav MORAVEC, moderátor

Já jsem chtěl, když.

Miroslav KALOUSEK, 1. místopředseda strany, bývalý ministr financí /TOP 09/

Já z toho nechci dělat debatu předvolebních programů, ale když jsi říkal, pardon, když jste řekl, v televizi si vykáme, když jste řekl, že nebudu souhlasit, tak musím prostě konstatovat, že vy čtete, pane Zemane, tak důstojné dokumenty jako předvolební program TOP, protože tam přesně toho je napsáno.

Václav MORAVEC, moderátor

Ne, nechte, nechte si tu agitku, nechte si tu agitku.

Miloš ZEMAN, bývalý premiér

Možná to ode mě opsali, ale já se teď nebudu hádat.

Václav MORAVEC, moderátor

Nechte si tu agitku až na předvolební kampaň. Když jsme se bavili o výdajích, o možném snížení ratingu, což je jedna z věcí, která se může stát v roce příští, pokud Česká republika, česká politická reprezentace nepředloží nějaký věrohodný program, jak snižovat schodky veřejných rozpočtů, tak se podívejme na jeden výdaj státního rozpočtu. To jsou výdaje na penze. Jedna z důležitých reforem, jedna z reforem odkládaných reforma penzí. Přitom částka, která jde na důchody ze státního rozpočtu, respektive ze sociálního pojištění narůstá, narůstá i počet penzistů, valorizují se důchody. Když srovnáváme výdaje státního rozpočtu na penze od roku 2004, teď sami vidíte ten nárůst, zatímco ve zmiňovaném roce 2004 šlo o více než čtvrt miliardu korun, lotos toto číslo dosáhlo už 336 miliard. I příští rok by mělo dojít k nárůstu, sami vidíte, že o víc než 10 miliard. Politici nám ještě nedávno slibovali, že peníze na penzijní reformu půjdou z dividend ČEZu, už dnes se ukazuje, že je to iluze. Ty dividendy z ČEZu, pane ministře, příští rok tedy budete jimi látat schodek státního rozpočtu?

Eduard JANOTA, ministr financí

Podívejte se, já jsem na to upozorňoval včera, především ve sněmovně. Ty dividendy z ČEZu to je vlastně jediný, jediný zdroj takzvaného privatizačního účtu, který spravuje ministerstvo financí. Dneska ale primárně by měly být použity na řešení ekologických škod. My tam máme ekologické škody, které souvisejí s privatizací, ke kterým se stát zavázal v rozsahu, řekněme, 30, 40 nebo 60 miliard. Já teďko nechci předjímat, protože to je, to je otázka pořádně tyto škody zmapovat, pořádně, pořádně je prostě vyčíslit a nějakým způsobem řešit. Za druhé dividendy, dividendy ČEZu měly speciálně sloužit jako polštář pro spuštění důchodové reformy. A jestliže budou využívány jiným způsobem, to znamená pro fond dopravy, pro fond bydlení, tak tam žádný polštář nebude.

Václav MORAVEC, moderátor

Zatím nemáme žádný polštář?

Eduard JANOTA, ministr financí

Nemáme, tam je ty dividendy činily za loňský rok asi 19 miliard, dejme tomu, že za letošní rok ta částka bude, bude obdobná, a jestliže z toho, jestliže z toho 5 miliard použijeme na fond dopravy, jestliže z toho použijeme, řekněme, 7, 8 možná 10 miliard na řešení ekologických škod, tak žádný polštář pro, pro řešení problémů důchodové reformy tímto netvoříme.

Václav MORAVEC, moderátor

A uvažujete o tom, že by došlo k prodeji části akcií ČEZu v příštím roce? Kdybyste byl ministrem financí pokračoval, že byste část.

Eduard JANOTA, ministr financí

Ne, ne určitě.

Václav MORAVEC, moderátor

Dividend nebo ne dividend, ale akcií ČEZu dal na burzu a možná by si je odkupoval sám ČEZ, to znamená, že by stát mohl získat, byl už to model použitý, tuším, v roce 2008, když byl ministrem financí Miroslav Kalousek.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já, já vím, že Miroslav Kalousek velmi úspěšně prodal za určitých podmínek prostě část akcií ČEZu, ale teď jsme v době, kdy ta ekonomika a ty podmínky jsou rozkmitaný prostě a já bych v dané chvíli nešel do takového rizika, že bych se pouštěl za každou cenu jenom proto, abych sehnal nějaké prostředky, který by třeba někdo projedl, které by někdo ne fiktivně utratil navíc, takže já teda.

Václav MORAVEC, moderátor

Zatím.

Eduard JANOTA, ministr financí

Já teda garantuju, že já se do žádné operace tohoto typu v prvním pololetí příštího roku, budu-li na ministerstvu financí, pouštět nebudu.

Václav MORAVEC, moderátor

Teď vidíte 26 827 200, to je, to není honorář Miloši Zemaně, to je, to je zadlužení, zadlužení.

Jan ŠVEJNAR, ekonom, University of Michigan, analytik CERGE-EI

Jenom 10 procent.

Václav MORAVEC, moderátor

Zadlužení státu za jednu vysílací hodinu Otázek. 26 827 200 korun za jednu hodinu, tedy každou vteřinu 7452 koruny. Přepněte si na zpravodajskou čtyřadvacítku, kde za pár okamžiků pokračuje velká debata o ekonomice, na zpravodajské čtyřadvacítce. Na jedničce dube vítězit dobro nad zlem, děti uvidí pohádku, ale vy ostatní si přepněte na čtyřadvacítku, pokračujeme po stručných zprávách.